

Halálba rohanó szenvedély Soós Imre, a tragikus sorsú zseni

Zseni, mítosz, tragédia. Mintha egymásba kapaszkodnának ezek a szavak. Akikben pedig egyesülnek, gyakran csak néhány villanásnyit engednek magukból a világnak

Vagy a világ engedi csupán rövid ideig ragyogni őket? Huszonhét évesen, feleségével együtt, holtan találták. Hamletet már nem játszhatta el, de néhány film, például a *Körhinta* még őrzi a perzselő tekintet, amelyben keveredik születés, halál, fény és árnyék. Hallottam én is, persze, mint annyian: élt egy őstehetség, úgy fél évszázada, ragyogott egy csillag a magyar színművészet egén. Amikor születtem, ő húsz éve nem élt már. Nevezik tragikus sorsú zseninek – távoli, misztikus szavak. Aztán újból megnéztem a *Körhintát* – kimerevítettem a képet – és hosszú percekig bámultam egyetlen pillanatot, Soós Imre arcát, amikor a film Mátéjaként megtudja, hogy szerelmét, Marit elveszik tőle. Minden ott sűrűsödött félelmetesen, igazian, megrázóan. Csupán ennyi kellett, hogy a mítosz valósággá váljon.

Lúdas Matyi a nagyvárosban

Szinte látja maga előtt az ember az alig tízéves, maszatos parasztfiút, ahogy szájtátva bámulja élete első mozifilmjét, és talán először megjelenik szemében az a híres-nevezetes, semmi máséhoz nem hasonlítható csillogás: attól a perctől tudta, neki színésznek kell lennie. A szegény balmazújvárosi zsellércsaládból származó "hóbortos parasztfiú" – ahogyan ő beszélt magáról – 1946-ban, tizenhét évesen, a Színművészeti Főiskolára való felvételi napján járt először a fővárosban. Sokáig bolyongott, szégyellt útbaigazításért kérdezősködni, végül aztán úgy feltörte a csizma a talpát, hogy anélkül állt a vizsgabizottság elé. Így, csupasz, sáros lábbal szavalta el Petőfi: Szülőföldemen című versét olyan színészóriások előtt, mint Gobbi Hilda, Somlai Artúr és Bajor Gizi. Rögtön beleszerettek. Gobbi már akkor különösen szívébe zárta: tőle kapott cipőt, nadrágot, hogy megfelelően jelenhessen meg a főiskolai próbákon. Első filmszerepét már 1948-ban eljátszotta a Bán Frigyes rendezte Talpalatnyi Föld-ben, majd az egész országot meghódította sugárzó mosolyával, mindenre éhes szemével, mezítlábasan, ingben, gatyában: azt mondták, mintha Fazekas Mihály személyesen őt szánta volna Lúdas Matyijának. Egyik feladat jött a másik után: Dalolva szép az élet, Civil a pályán, Állami Áruház, Liliomfi... Dolgozott Keleti Mártonnal, Makk Károllyal, játszott Gózon Gyulával, Feleki Kamillal, Latabár Kálmánnal, Dajka Margittal és Ferrari Violettaival, akibe az ő végletesen szenvedélyes módján bele is szeretett

Bánatos pozitív hős, szárnyaló Rómeó

De egyre jobban nyomasztották a sikerrel érkező terhek is, idegennek érezte magát a nagyvárosi művészvilágban. Hogyan ismerte volna ő Tolsztojt, Moliére-t, Maupassant-t, amikor jó, ha az egy Petőfit olvashatta a faluban! "Magam vagyok, és nem elég művelt ezekkel szemben" fakadt ki egyik hűgának írt levelében. Érezni kezdte, beskatulyázzák a munkás-paraszt hős szerepébe. Szigethy kialakult az úgynevezett Soós-figura: egy bárgyú, mosolygó pozitív hős, aki mindig vízparton sétál, mindig holdvilágnál, mindig énekel egy érzelmes dalt, egyik filmben sem csókolja szájon a szerelmét, viszont mindegyik filmben sportol, természetesen kiválóan, mindegyikben esztergál, mindig nagyszerűen, és a végén újít, valamint kicsit makacskodik, de megérti és követi a párt bátorító, jó útra térítő, okos szavát."

Mindemellett azonban ott volt a színház, a klasszikusok, egy másik világ. A budapesti forgatásokkal párhuzamban 1952-től Debrecenben játszott, ahol végre fölfedezték benne az igazi színészt. Itt kapta meg élete talán legnagyobb szerepét (és még hány ilyen várt volna rá...), Shakespeare Rómeóját. A darab rendezője, Vámos László, aki nemcsak Soós Imre, de Rómeó karrierje csúcsaként emlegette az alakítást, így írt róla: "Színészetének varázsa a "nagyon"-ban volt: tudott nagyon szeretni, nagyon gyűlölni, nagyon szenvedni, már-már nem is emberi, hanem skakespeare-i mértékkel mérve, fehér izzásban."

A magyar Gerald Philippe. Így emlegette az egyik francia lap 1955-ben, a Körhinta cannes-i bemutatója után. Óriási volt a siker, amelyben persze nagy szerepet játszott egy tiszta arcú, sugárzó tehetségű főiskolás lány is. Töröcsik Marinak ez volt élete első filmszerepe: "Elég volt belekapaszkodnom Imre tekintetébe, és máris tudtam, hol a helyem. Elámultam, amikor megnéztem a Lúdas Matyiban: ő már főiskolás fejjel, tapasztalatok nélkül is azonnal, mindent tudott. Valahogy így született. Kivételes tehetség, elbűvölő ember volt, egy tüneményes, varázslatos pacák. Hihetetlen II. Richard vagy akár Hamlet lehetett volna..."

"Tíz év múlva mi lesz belőlem?"

A külföldi elismerésekkel egy időben azonban itthon kezdett feje tetejére állni a világ. Az addig a rendszer szimbólumaként elkényeztetett színészt némelyek már "reklámparasztnak", a "népi demokrácia tévedésének" gúnyolták, tehetségét megkérdőjelezték, azt beszéltek, csak a történelem emelte fel.

Aztán 1955-től újra Pesten, a Madách Színházban játszott, ahol Dajka Margit szeretetébe kapaszkodott. A színésznő érezte, hogy Imrének komoly kétségei vannak, már saját magában sem bízik. "Tükörbe nézett és megkérdezte: – Tíz év múlva mi lesz belőlem? – Az Éjjeli Menedékhelyben és a Sári Bíróban játszottunk együtt. Mindig igyekeztem, hogy ott legyek a színpad mögött, amikor a második felvonás elején bemegy a színpadra, s mondja: – Szép üdönk lesz! – Erőt, szárnyakat adott nekem is, amilyen költészettel ő ezt mondani tudta."

Az előadás premierjére egy Hamlet-könyvet ajándékozott neki, ezzel az ajánlással: "A jövő nagy Hamletjének! Dajka Margit."

A néhány éve még életvidám, lelkes, huncut szemű fiú 1957-re már nyugtatókon élt, ivott, alig evett, egyre csak emésztette magát. Azt mondják, az utolsó szerelem is csak menekülést jelentett: egy budapesti klinikán ismerte meg feleségét, ahová gyógyszeres öngyilkossági kísérlet miatt szállították be egy próbáról. Dr. Perjési Hedvig a kezelőorvosa volt. Végletes szenvedély, hisztéria, durvaság és rögeszmés ragaszkodás jellemezte ezt a szerelmet, amelynek végső éjszakáján mindkettejüket holtan találták lakásuk konyhájában. Erről a különös kapcsolatról ír Részeg józanok című regényében a barát, Müller Péter, aki velük töltötte az utolsó órákat. "Úgy éjjel fél kettőkor hagytam ott őket, és hajnalban már nem éltek. Ennek a gyönyörű és infernális éjszakának az emlékéből, képzelet és valóság keverékéből született a könyv. A Madách Színházban ismertem meg őt, akkor már jócskán ivott, de így is egy ifjú angyal volt, szertelen, szárnyaló, tiszta, tehetséges, zseniális. Angyal, aki ebben a földi világban kicsit idegenül mozog. Sokan nem szerették, de az igazán nagy színészek rajongtak érte: Dajka Margit, Kiss Manyi, Pécsi Sándor... Ők rögtön felismerték benne az őstehetséget. A Madáchban is neki kellett volna játszania Rómeót, és a nagy hősszerepeket. Benne volt meg az ezekhez szükséges elementáris robbanóerő, az a halálba rohanó szenvedély, amit ő sajnos valóban meg is élt."

A helyszíni szemlén készült rendőrségi felvételen Soós Imre a küszöbön fekszik, véres ujjakkal, letörött körömmel: utolsó erejével még az életbe nyíló konyhaajtót kaparta, de már hiába. Huszonhét évesen, 1957-ben halt meg, egy nyitott gázcsap mellett. Sokan mondják, ő még biztosan élni akart. A legenda persze szívesebben rajzol egy szomorúan kerek közös öngyilkosságot, egy valódi Rómeó és Júlia-tragédiát. Máig nem tudni, mi a mítosz és mi a valóság, csak egy biztos: rettentő kevés, mégis rengeteg jutott Soós Imre fényéből a világnak.

Dobray Sarolta [Nők Lapja Magazin](#) 2004.05.19

John Lennon gyilkosa, Mark Chapman még soha nem beszélt tévéműsorban a gyilkosságról, ám most egy dokumentumfilmhez sikerült megszerezni a hanganyagot.

25 éve lőtték le John Lennont New York-i háza előtt, erre az évfordulóra pedig egy különleges anyaggal, egy részletes dokumentumfilmmel készülnek a britek. Jack Jones újságíró, aki könyvet is írt a tragédiáról, több mint negyvenórányi hangfelvételt juttatott el a filmet készítő Prime Productions részére.

A Beatles volt tagjának családtagjait, barátait bizonyára felháborítja majd a műsor, ugyanis Chapman már bevallotta, hogy ezzel a gyilkossággal akart szerezni magának "egy szeletet" Lennon hírnevéből, márpedig egy újabb dokumentumfilmmel csak tovább élne a neve - holott negyedszázada követte el tettét.

A tévéműsorban megszólalnak Chapman mellett szemtanúk is, akik részletesen rekonstruálják a végzetes nap eseményeit.

A Channel 4 szóvivője szerint nem az a műsor célja, hogy a bűnös neve tovább fennmaradjon. "John Lennon meggyilkolásáról szól, Mark Chapman szemeivel láttatva. A műsor során megtudják a nézők, hogy mi megy át a gyilkos fejében, hogy mi a motivációja. Ez egy komoly dokumentumfilm" - mondta, kiemelve, hogy a merénylet pszichológiai háttere érdekli a készítőket, miközben bemutatják a két személy párhuzamosan futó, ám teljesen eltérő életét.

A Channel 4 újságírók érdeklődésére elárulta, hogy sem Chapman, sem barátai vagy családtagjai nem kaptak pénzt az interjúkért. A szóvivő bevallotta, hogy sem Lennon özvegyével, Yoko Onóval, sem a zenész fiaival nem konzultált a csatorna: "Ez nem egy Lennonról szóló dokumentumfilm. Ez Mark Chapmanról szól" - magyarázkodott.

Mark Chapman 1980. december 8-án ölte meg a Beatles együttes alapítóját, egy generáció idolját; a gyilkos Lennon lakása előtt lőtte le a lemezfelvételtől hazatérő zeneszerző énekest. New York állam törvényei szerint húsz év börtön után nyílt lehetősége arra, hogy feltételes szabadlábra helyezését kérje, ám próbálkozása 2004 októberében harmadszor is kudarcot vallott.

(a cikk a www.origo.hu hírportálon jelent meg 2005 május 9-én)